

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಶೀಲ ತಪಸ್ಸು ಸಹಿತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳು ನೀಚರ ಹಾಗಿವೆ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದ ನಂತರ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಚೀಪಿದರೆ ನೀರಸವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ, ಆಗ ಅವು ಎಸೆದು ಬಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರಸವಿರುವುದನ್ನಂತೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ವಿಷಯಗಳಂತೂ ನೀಚರ ಸಮಾನವಾಗಿ ಉಳಿದವು ಅವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾನಿಯೇನಿದೆ ? ಎಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞೇಯನಾತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಸಕ್ತ ರಾಗದಂಥ ಆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ !

ಅಸಕ್ತರಾಗುವವರಂತೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿಷಯಗಳಂತೂ ಜಡಸಮಾರ್ಥಗಳಿದ್ದು ಸುಖವಂತೂ ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಸಕ್ತರಾಗಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಮುನ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ವಾನವು ಒಣಮೂಳೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೂಳೆಯ ನೊನೆಯು ದವಡೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಒಸಡು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತವು ಸ್ರವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ ವಾಗ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶ್ವಾನವು ಈ ರಸವು ಮೂಳೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಸುಖವನ್ನು ಮುನ್ನಿಸುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಿದೆಯೆಂದು ಮುನ್ನಿಸಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ; ಅದರ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುವಲ್ಲಿ ದುಃಖವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. || ೨೪ ||

ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಶೀಲವೇ ಉತ್ತಮವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೀಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ವಟ್ಟೇಸು ಯ ಖಂಡೇಸು ಯ ಭದ್ರೇಸು ಯ ವಿಸಾಲೇಸು ಲಿಂಗೇಸು |

ಅಂಗೇಸು ಯ ಪಪ್ಪೇಸು ಯ ಸಪ್ಪೇಸು ಯ ಉತ್ತಮಂ ಸೀಲಂ ||೨೫||

ವೃತ್ತೇಷು ಚ ಖಂಡೇಷು ಚ ಭದ್ರೇಷು ಚ ವಿಸಾಲೇಷು ಅಂಗೇಷು |

ಅಂಗೇಷು ಚ ಪ್ಪಾಪ್ಪೇಷು ಚ ಸರ್ವೇಷು ಚ ಉತ್ತಮಂ ಶೀಲಂ || ೨೫ ||

ಅರ್ಥ :—ಪ್ರಾಣಿಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಗಗಳಂತೂ ವೃತ್ತ ಎಂದರೆ ದುಂಡು ಸುಂದರ ಪ್ರಶಂಸಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಕೆಲವು ಅಂಗಗಳು ಖಂಡ ಎಂದರೆ ಅರ್ಧ ವೃತ್ತಾಕಾರಗಳಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಶಂಸಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ರುತ್ತವೆ, ಕೆಲವು ಅಂಗಗಳು ಭದ್ರ ಎಂದರೆ ಸರಳ ನೇರವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಶಂಸಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಅಂಗಗಳು ವಿಸಾಲ ಎಂದರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಅಗಲವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಶಂಸಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳು ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸುಂದರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶೀಲವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗವೇ ಉತ್ತಮವಿದೆ, ಅದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ಅಂಗಗಳು ವೃತ್ತ ಭದ್ರ ವಿಸಾಲ ಮೇಘಾಂಡಾತ್ಮಕವಿಹವು ಶರೀರದಲಿ |

ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಸುಪ್ರಾಪ್ತವಿದ್ದರವೆಲ್ಲವುಗಳಲಿ ಶೀಲ ಉತ್ತಮವಿದೆ || ೨೫ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಿದ್ದರೂ ದುಃಖಲಿಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲೋಕದಿಂದ ನಿಂದೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೀಲದ್ದೇ ಶೋಭಿಯಿದೆ ಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೀಲವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವು ಎಷ್ಟು ಮೋಕ್ಷದ ಅಂಗಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವು ತೀಲದ ಪರಿವಾರವಿವೆಯೆಂದು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೨೫ ||

ಕುಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮೂಢರಾಗಿ ಹೋದವರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ, ಕುಶೀಲರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪುರಿಸೇನ ವಿ ಸಹಿಯಾಖ ಕುಸಮಯಮೂಢೇಹಿ ವಿಸಯಲೋಲೇಹಿಂ |
ಸಂಸಾರೇ ಭವಿಂದವ್ವಂ ಅರಯಘರಟ್ಟಂ ವ ಭೂದೇಹಿಂ || ೨೬ ||

ಪುರಿಸೇನಾಪಿ ಸಹಿತೇನ ಕುಸಮಯಮೂಢೈಃ ವಿಷಯಲೋಲೈಃ |
ಸಂಸಾರೇ ಭ್ರಮಿತನ್ಯಂ ಅರಹಟಘರಟ್ಟಿಂ ಇವ ಭೂತೈಃ || ೨೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾರು ಕುಸಮಯ ಎಂದರೆ ಕುನುತದಿಂದ ಮೂಢರಿದ್ದಾರೆ ಅವರೇ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರೇ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪ್ತರಿದ್ದಾರೆ, ಆಸಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅರಹಟದ ಚಕ್ರವು ಹೇಗೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರೊಡನೆ ಅನ್ಯಪುರುಷರು ಕೂಡ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದುಃಖಸಹಿತ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕುನುತಿಗಳಾದ ವಿಷಯಾಸಕ್ತ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳು ತಾವಂತೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಂದರ ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನ ನಾಗುತ್ತಾನೆ, (ಇದಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವಿದೆ) ಇದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಹಾನ ಭಕ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವಂಥವರು ಅದಿಷ್ಟೋ ಕುನುತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಇತರರಿಗೆ ಇಂಥ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ನೀಡಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಾವಂತೂ ಅರಹಟದ ಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ದುಃಖ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಇತರ ಪುರುಷರನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಸೇವನೆಯು ದುಃಖದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ದುಃಖದ ಕಾರಣವೇ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕುನುತಿಗಳ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಬಾರದು, ವಿಷಯಾಸಕ್ತತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸುಶೀಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. || ೨೬ ||

ವಿಷಯಸೇವನೆ ಮಾಡಿ ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಮದ ಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಪುರುಷರು ತಪಶ್ಚರಣಾದಿ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾವೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕುಮತವಿಮೋಹಿತ ವಿಷಯಲುಬ್ಧಿ ಜವರು ಅನ್ಯಜವರ ಜತೆಯಲಿ |
ಭ್ರಮಿಸುವರು ಸಂಸಾರದಲಿ ಅರಘಟ್ಟಿಯ ಚಕ್ರದ ಸಮಾನವಾಗಿ || ೨೭ ||

ಆದೇಹಿ ಕಮ್ಮಗಂಠೀ ಜಾ ಬದ್ಧಾ ವಿಷಯರಾಗರಂಗೇಹಿಂ |
ತಂ ಛಿಂದಂತಿ ಕಯತ್ಯಾ ತವಸಂಜಮುಸೀಲಯಗುಣೇಣ || ೨೭ ||

ಆತ್ಮನಿ ಕರ್ಮಗ್ರಂಥಿಃ ಯಾ ಬದ್ಧಾ ವಿಷಯರಾಗರಾಗೈಃ |
ಶಾಂ ಛಿಂದಂತಿ ಕೃತಾರ್ತಾಃ ತಪಃ ಸಂಯಮಶೀಲಗುಣೇನ || ೨೭ ||

ಅರ್ಥ :—ವಿಷಯಗಳ ರಾಗರಂಗ ಮಾಡಿ ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಮದ ಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥ ಪುರುಷರು (-ಉತ್ತಮ ಪುರುಷರು) ತಪಸ್ಸು, ಸಂಯಮ, ಶೀಲಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ತಾನೇ ದ್ರವಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದರ ಬಿಡಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಾನೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಾರರು ಅಭೂಷಣಾದಿಗಳ ಸಂಧಿಯ ಬೆಸುಗೆಯನ್ನು ಅದು ಕಂಡುಬಾರದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮುಂದೆ ಆ ಸಂಧಿಯ ಬೆಸುಗೆಯನ್ನು ಅದನ್ನು ಹಾಕುವವನೇ ಗುರುತಿಸಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ರಾಗಾದಿಗಳ ಭಾವಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಮದ ಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿ ರಾಗಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಭೇದದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಪ-ಸಂಯಮ-ಶೀಲರೂಪ ಭಾವರೂಪದ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಕರ್ಮದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವರು ಈ ಶೀಲಗುಣವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕರ್ಮದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಪುರುಷರ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ||೨೭||

ಶೀಲದಿಂದ ಆತ್ಮನು ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ,—

ಉದಧಿಃ ವ ರದಣಭರಿದೋ ತವವಿಣಯಂಸೀಲದಾಣರಯಣಾಣಂ |
ಸೋಹೇಂತೋ ಯ ಸಸೀಲೋ ಣಿವ್ವಾಣಮಣುತ್ತರಂ ಪತ್ತೋ || ೨೮ ||

ಉದಧಿವ ರತ್ನಭೃತಃ ತಪೋವಿನಯಶೀಲದಾಣ ರತ್ನಾನಾಮ್ |
ಶೋಭತೇ ಚ ಸಶೀಲಃ ನಿರ್ವಾಣಮನುತ್ತರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ || ೨೮ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಮುದ್ರವು ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು ಜಲ ಸಹಿತವಾಗಿ ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಆತ್ಮನು ತಪಸ್ಸು, ವಿನಯ, ಶೀಲ, ದಾಣ ಈ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಶೀಲಸಹಿತ

ಯಾವ ಕರ್ಮಗ್ರಂಥಿಗಳು ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ವಿಷಯರಾಗದಿಂದ |
ಅವನು ತಪಶೀಲ ಸಂಯಮಗುಣಗಳಿಂದ ಸುಕೃತಾರ್ಥ ಲೇದಿಸುವನು || ೨೭ ||
ಆ ರತ್ನಭರಿತ ಉದಧಿಯಂತೆ ತಪ ವಿನಯ ದಾಣ ಶೀಲ ರತ್ನಗಳಿಂದ |
ಮೆರೆಯುವ ಸಶೀಲ ಜೀವನು ಅನುತ್ತರ ನಿರ್ವಾಣ ಪದವ ಪಡೆದನು || ೨೮ ||

ನಾಗದ್ದರೆ ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ತೀಲಸಹಿತನಾಗಿರುವವನು ಅನುತ್ತರ ಎಂದರೆ ಅದರ ಮುಂದೆ ಬೇರಾವುದೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ನಿರ್ವಾಣ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ರತ್ನಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಜಲದಿಂದಲೇ 'ಸಮುದ್ರ'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನು ಅನ್ಯಗುಣಸಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ತೀಲದಿಂದಲೇ ನಿರ್ವಾಣ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೨೯ ||

ತೀಲವುಳ್ಳ ಪುರುಷರೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸುಣಹಾಣ ಗದ್ಗಹಾಣ ಯ ಗೋವಸುಮಹಿಲಾಣ ದೀಸದೇ ಮೋಕ್ಷೋ |

ಜೇ ಸೋಧಂತಿ ಚಲುತ್ಥಂ ಪಿಚ್ಚಿಜಂತಾ ಜಣೇಹಿ ಸವ್ವೇಹಿಂ || ೨೯ ||

ಶುನಾಂ ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ಚ ಗೋಪಕುಮಹಿಲಾನಾಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಮೋಕ್ಷಃ |

ಯೇ ಶೋಧಯಂತಿ ಚತುರ್ಥಂ ದೃಶ್ಯತಾಂ ಜನ್ಯಃ ಸರ್ವಃ || ೨೯ ||

ಅರ್ಥ :—ಶ್ವಾನ, ಗರ್ಧಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗೋವು ಮೊದಲಾದ ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆಯೇನು? ಎಲ್ಲ ಜನರು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿರಿ, ಅದಂತೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷವು ಅದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಚತುರ್ಥ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷವೆಂಬೀ ನಾಲ್ಕನ್ನು ಪುರುಷರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ, ಇದರಿಂದಲೇ ಇವುಗಳ ಹೆಸರು ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಮೋಕ್ಷವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪುರುಷರೇ ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪುರುಷರೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದರ ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಶ್ವಾನ, ಗರ್ಧಭ, ಎತ್ತು, ಪಶು, ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಮೋಕ್ಷದ ಶೋಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷದ ಹೆಸರು ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೇಕೆ ಇರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ತೀಲದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಆಶಯವಿದೆ. ಆ ಶ್ವಾನ, ಗರ್ಧಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳಂತೂ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದು ಕುತೀಲವಿವೆ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವವೇ ಬದಲಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವಾಗಲು ಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ಶೋಧ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪುರುಷನು ಮೋಕ್ಷದ ಸಾಧನವಾದ ತೀಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವು ತೀಲದ ಪರಿವಾರಗಳೇ ಇವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೨೯ ||

ತೀಲವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಉದಾಹರಣೆಯೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶ್ವಾನ-ಗರ್ಧಭ-ಹಸು-ಪಶು-ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದು ತೋರುವುದೇನು |

ಆ ನಾಲ್ಕನೆಯದನು ಶೋಧಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಪಡೆವುದನೆಲ್ಲಿರು ನೋಡುವರು || ೨೯ ||

**ಜಞ ವಿಸಯಲೋಲಖಹಿಂ ಣಾಣೀಹಿ ಹವಿಜ್ಞ ಸಾಹಿದೋ ಮೋಕ್ಪೋ |
ತೋ ಸೋ ಸಚ್ಚಇಪುತ್ತೋ ದಸಪುವ್ವೀಟ ವಿ ಕಿಂ ಗದೋ ಣರಯಂ || ೩೦ ||**

ಯದಿ ವಿಷಯಲೋಲೈಃ ಜ್ಞಾನಿಭಿಃ ಭವೇತ್ ಸಾಧಿತಃ ಮೋಕ್ಷಃ |

ತರ್ಹಿ ಸಃ ಸಾತ್ಯಕಿಪುತ್ರಃ ದಶಪೂರ್ವಿಕಃ ಕಿಂ ಗತಃ ನರಕಂ || ೩೦ ||

ಅರ್ಥ :—ವಿಸಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಲ ಎಂದರೆ ಲೋಲುಪ ಆಸಕ್ತ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಸಹಿತರಾದಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೆ ದಶಪೂರ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ರುದ್ರನು ನರಕಕ್ಕೇಕೆ ಹೋದನು ?

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾರಾದರೂ ಶುಷ್ಕ ಬರಡು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ದಶಪೂರ್ವಗಳ ಷಾಂತಿಯಾದ ರುದ್ರನೇಕೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು ? ಆದುದರಿಂದ ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ, ರುದ್ರನು ಕುಶೀಲ ಸೇವನೆಮಾಡುವಂಥವನಾಗಿ ಮುನಿಪದದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಶೀಲದ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹೋದನೆಂಬ ಕಥೆಯು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. || ೩೦ ||

ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಭಾವದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಜಞ ಣಾಣೇಣ ವಿಸೋಹೋ ಸೀಲೇಣ ವಿನಾ ಬುದ್ಧೇಹಿಂ ಣದ್ಧಿಟೋ |
ದಸಪುವ್ವಿಯಸ್ಸ ಭಾವೋ ಯ ಣ ಕಿಂ ಪುಣಂ ಣಿಮ್ಮಲೋ ಜಾದೋ || ೩೧ ||**

ಯದಿ ಜ್ಞಾನೇನ ವಿಶುದ್ಧಃ ಶೀಲೇನ ವಿನಾ ಬುದ್ಧಿರ್ನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ |

ದಶಪೂರ್ವಿಕಸ್ಯ ಭಾವಃ ಚ ನ ಕಿಂ ಪುನಃ ನಿರ್ಮಲಃ ಜಾತಃ || ೩೧ ||

ಅರ್ಥ :—ಸಂಹಿತರುಗಳು ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ವಿಸೋಹ ಎಂದರೆ ವಿಶುದ್ಧಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ದಶಪೂರ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಆ ರುದ್ರನ ಭಾವವೇಕೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಭಾವವು ಶೀಲದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಶುಷ್ಕ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞೇಯವನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಕಷಾಯ ವಿದ್ದವೇಲೆ ವಿಸಯಯವಾಗಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಕಷಾಯದ ನಾಶಮಾಡುವುದೇ ಶೀಲವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ಮುನಿ ಕೂಡ ಆಗಿಹೋದರೂ ಅವನು ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶೀಲವನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೩೧ ||

ಒಂದುವೇಳೆ ವಿಷಯವಿಲ್ಲದ್ದು ಜ್ಞಾನಧರರು ಮೋಕ್ಷವನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೆ |

ಸಂದ ಸಾತ್ಯಕಿಪುತ್ರ ದಶಪೂರ್ವಧರವಿದ್ದರು ನರಕಕ್ಕೇಕೆಳಿದನು || ೩೦ ||

ಆ ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ವಿರುದ್ಧಿಯನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದರೆ |

ದಶಪೂರ್ವಗಳನರಿವವನ ಭಾವವೇಕೆ ತಾನೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಲಿಲ್ಲ || ೩೦ ||

ಒಂದುನೇಳೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೀಲವುಂಟಾದರೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ತೀರ್ಥಂಕರ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಜಾಖ ವಿಸಯವಿರತ್ತೋ ಸೋ ಗಮಯದಿ ಠಾರಯವೇಯಣಾ ಪಳುರಾ |
ತಾ ಲೇಹದಿ ಅರುಹಪಯಂ ಭಣಿಯಂ ಚಿಣವಡ್ಡಮಾಣೇಣ || ೩೨ ||**

ಯಃ ವಿಷಯವಿರಕ್ತಃ ಸಃ ಗಮಯತಿ ನರಕನೇದನಾಃ ಪ್ರಚುರಾಃ |
ತತ್ ಲಭತೇ ಅರ್ಹತ್ವದಂ ಭಣಿತಂ ಚಿನವರ್ಥಮಾನೇನ || ೩೨ ||

ಅರ್ಥ :—ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತನಿರುವಂಥ ಜೀವನು ನರಕದ ಬಹಳಷ್ಟು ವೇದನೆಯನ್ನೂ ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಂದು ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಶ್ರೀ ವರ್ಧಮಾನ ಜಿನಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮೂರನೆಯ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗುವುದು ಕೂಡ ತೀಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಜಿನಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಸಹಿತನಾಗಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿದಾಗ ನರಕದ ವೇದನೆಯು ಕೂಡ ಅಲ್ಪವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟು ಅರಹಂತ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು ತೀಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೇ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯು ನಿಯಮದಿಂದ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ವೈರಾಗ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯೇ ತೀಲದ ಏಕದೇಶವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೩೨ ||

ಈಗ ಈ ಕಥನದ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

**ಏವಂ ಬಹುಪ್ರಯಾರಂ ಜಿಣೇಹಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಣಾಣದರಸೀಹಿಂ |
ಸೀಲೇಣ ಯ ಮೋಕ್ಷಪಯಂ ಅಕ್ಖಾತೀದಂ ಯ ಲೋಯಣಾಣೇಹಿಂ || ೩೩ ||**

ಏವಂ ಬಹುಪ್ರಕಾರಂ ಜಿನ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಜ್ಞಾನದರ್ಶಿಭಿಃ
ಶೀಲೇನ ಚ ಲೋಕ್ಷಪದಂ ಅಕ್ಷಾತೀತಂ ಚ ಲೋಕಜ್ಞಾನೈಃ || ೩೩ ||

ಅರ್ಥ:—ಏವಂ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ (ಬಹಳಷ್ಟು) ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಯಾರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಲೋಕ-ಅಲೋಕದ ಜ್ಞಾನವಿದೆ

ಆ ವಿಷಯವಿರಕ್ತ ಜೀವ ಪ್ರಜುರ ನರಕವೇದನೆಯ ಕಳೆಯುವನು |
ಅವನರಹಂತಪದ ಪಡೆವನೆಂದು ಚಿನವರ್ಥಮಾನ ಹೇಳಿರುವರು || ೩೨ ||
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೋಕ್ಷಪದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಶೀಲದಿಂದಾಗುವುದೆಂದು ಐಹುಪ್ರಕಾರದಿಂ |
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನಧರರಾದ ಲೋಕಜ್ಞ ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿಹರು || ೩೩ ||

ಅಂಥ ಜನದೇವರು ಶೀಲದಿಂದ-ಅಕ್ಷಾತೀತ ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಸುಖಗಳ ರುವಂಥ ಮೋಕ್ಷಪದವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಶೀಲದಿಂದ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಸುಖರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಪದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಭವ್ಯಜೀವರುಗಳು ಆ ಶೀಲವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಉಪದೇಶದ ಆಶಯವು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟನ್ನೇ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೩೩ ||

ಈ ಶೀಲದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣವಾಗುತ್ತದೆ ಅದರ ವರ್ಣನೆಯು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸಮ್ಯಕ್ತತ್ವಣಾಣದಂಸಣತವವೀರಿಯಪಂಚಯಾರಮಪ್ಪಾಣಂ |

ಜಲಣೋ ವಿ ಪವಣಸಹಿದೋ ಡಹಂತಿ ಪೋರಾಯಣಂ ಕಮ್ಮಂ || ೩೪ ||

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಜ್ಞಾನದರ್ಶನತಪೋವೀರ್ಯಪಂಚಾಚಾರಾಃ ಆತ್ಮಾನಾಮ್ |

ಜ್ವಲನೋಽಪಿ ಪವನಸಹಿತಃ ದಹಂತಿ ಪುರಾತನಂ ಕರ್ಮಂ || ೩೪ ||

ಅರ್ಥ :—ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ, ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ತಪ, ವೀರ್ಯ ಇವು ಪಂಚಾಚಾರಗಳಿದ್ದು ಇವು ಆತ್ಮನ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ಪುರಾತನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಗ್ನಿಯು ಹಳೆಯ ಒಣಗಿದ ಸೌದೆಯನ್ನು ದಗ್ಧಮಾಡಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಾಚಾರಗಳಂತೂ ಅಗ್ನಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನ ತ್ರೈಕಾಲಿಕ ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಶೀಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಈ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವು ಪವನದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಆ ಪಂಚಾಚಾರರೂಪದ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಶೀಲರೂಪದ ಗಾಳಿಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಪುರಾತನ ಕರ್ಮಬಂಧನವನ್ನು ದಗ್ಧಮಾಡಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶೀಲವೇ ಮುಖ್ಯವಿದೆ. ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿರುವಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು, ನಿರೋಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು. || ೩೪ ||

ಹೀಗೆ ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡಿದವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಣಿದ್ಧಡ್ಡಅಟ್ಟಕಮ್ಮಾ ವಿಸಯವಿರತ್ತಾ ಜಿದಿಂದಿಯಾ ಧೀರಾ |

ತವವಿಣಯಸೀಲಸಹಿದ್ರಾ ಸಿದ್ಧಾ ಸಿದ್ಧಿಂ ಗದಿಂ ಪತ್ತಾ || ೩೫ ||

ಆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನ ತಪ ವೀರ್ಯಚರಣ ಆತ್ಮವಾಕ್ಯಯ ಪಡೆದು |

ಬೀಸುವ ಪವನಸಹಿತಗ್ನಿಯಂತೆ ಸುಡುವವು ಪುರಾತನ ಕರ್ಮಗಳ || ೩೪ ||

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯವಿರಕ್ತರಾದಾಧೀರರು ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳ ಕಿಡಿಪಿ |

ಆ ತಪ ವಿನಯ ಶೀಲ ಶಹ ಸಿದ್ಧಗತಿ ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧಪ್ರಭುವಾದರು || ೩೫ ||

ನಿರ್ದಗ್ಧಾಷ್ಟಕರ್ಮಾಣಃ ವಿಷಯವಿರಕ್ತಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ಧೀರಾಃ |

ತಪೋವಿನಯಶೀಲಸಹಿತಾಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ || ೩೫ ||

ಅರ್ಥ : - ಯಾವ ಪುರುಷರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಧೀರರಿದ್ದಾರೆ, ಪರೀಷದ ಮೊದಲಾದ ಉಪಸರ್ಗಗಳುಂಟಾದರೂ ಚಂಚಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸು-ವಿನಯ-ಶೀಲಸಹಿತರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಗತಿ ಆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಿದ್ಧರೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವಿಷಯವಿರಕ್ತತೆಯೆಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಶೀಲದ ಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. || ೩೫ ||

ಲಾವಣ್ಯ ಮತ್ತು ಶೀಲಯುಕ್ತರಾಗಿರುವಂಥ ಮುನಿಗಳು ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಲಾವಣ್ಯಸೀಲಕುಸಲೋ ಜಮ್ಬುಮಹೀರುಹೋ ಜಸ್ಯ ಸವಣಸ್ಯ |

ಸೋ ಸೀಲೋ ಸ ಮಹಪ್ರಾ ಭವಿಂಜ್ಜ ಗುಣವಿತ್ತರಂ ಭವಿಖ || ೩೬ ||

ಲಾವಣ್ಯಶೀಲಕುಸಲಃ ಜನ್ಮಮಹೀರುಹಃ ಯಸ್ಯ ಶ್ರಮಣಸ್ಯ |

ಸಃ ಶೀಲಃ ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ ಭ್ರಮೇತ್ ಗುಣನಿಸ್ತಾರಃ ಭವ್ಯೇ || ೩೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಮುನಿಯ ಜನ್ಮರೂಪದ ವೃಕ್ಷವು ಲಾವಣ್ಯ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸುವಂತೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಿದೆ ಮತ್ತು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದ ಜೇಷ್ಠಿಯು ಸುಂದರವಿದೆ ಹಾಗೂ ಶೀಲ ಎಂದರೆ ಅಂತರಂಗವು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ರಹಿತ ಪರೋಪಕಾರಿ ಸ್ವಭಾವ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಿರುವಂಥ ಮುನಿಯು ಶೀಲವಂತನಿದ್ದಾನೆ ಮಹಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ ಅವನ ಗುಣಗಳ ವಿಸ್ತಾರವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ, ಹರಡುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಹೀಗೆ ಮುನಿಯ ಗುಣಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಶೀಲದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ವೃಕ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದೆ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವೃಕ್ಷದ ಶಾಖೆ, ಪತ್ರ, ಪುಷ್ಪ, ಫಲಗಳು ಸುಂದರವಿದ್ದು ನೆರಳು ನೀಡಿ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ವೃಕ್ಷದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮುನಿಯು ಕೂಡ ಇಂಥವನಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಮಹಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೩೬ ||

ಇಂಥವನು ಜನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರತ್ನತ್ರಯದ ಸ್ವಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಬೋಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾವ ಶ್ರಮಣನ ಜನ್ಮರೂಪ ವೃಕ್ಷ ಲಾವಣ್ಯಮಯ ಶೀಲಸಮೃದ್ಧವಿದೆ |

ಅವನು ಶೀಲವಂತ ಮಹಾತ್ಮನಿದ್ದವನ ಗುಣ ಲೋಕದೋಕ್ಷರಡುವವು || ೩೭ ||

ಣಾಣಂ ರ್ಪುಣಂ ಜೋಗೋ ದಂಸಣಸುದ್ಧೀಯ ವಿೀರಿಯಾಯತ್ತಂ |
ಸಮ್ಯುಕ್ತದಂಸಣೇಣ ಯ ಲಹಂತಿ ಜಿಣಸಾಸಣೇ ಬೋಹಿಂ || ೩೭ ||

ಜ್ಞಾನಂ ಧ್ಯಾನಂ ಯೋಗಃ ದರ್ಶನಶುದ್ಧಿಶ್ಚ ವೀರ್ಯಯತ್ನಾಃ |

ಸಮ್ಯುಕ್ತದರ್ಶನೇನ ಚ ಲಭಂತೇ ಜಿನಶಾಸನೇ ಬೋಧಿಂ || ೩೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಜ್ಞಾನ, ಧ್ಯಾನ, ಯೋಗ ದರ್ಶನದ ಶುದ್ಧತೆಗಳಂತೂ ವೀರ್ಯದ ಅಧೀನವಿವೆ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯುಕ್ತರ್ಶನದಿಂದ ಜಿನಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಈ ರತ್ನತ್ರಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಧ್ಯಾನ ಎಂದರೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತವಾಗುವುದು, ಯೋಗ ಎಂದರೆ ಸಮಾಧಿ ಹಚ್ಚುವುದು, ಸಮ್ಯುಕ್ತರ್ಶನವನ್ನು ನಿರತಿಚಾರ ಶುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಇವಂತೂ ತಮ್ಮ ವೀರ್ಯದ (ಶಕ್ತಿಯು) ಅಧೀನವಿವೆ, ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಆಗುವುದು, ಆದರೆ ಸಮ್ಯುಕ್ತರ್ಶನದಿಂದ ಬೋಧಿ ಎಂದರೆ ರತ್ನತ್ರಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಇದರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳೂ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆಗೇ ಆಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಶಕ್ತಿಯೂ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಶೀಲದ್ದೇ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರತ್ನತ್ರಯವೇ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಶೀಲವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೩೭ ||

ಇದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜಿನವಚನದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಿಣವಯಣಗಹಿದಸಾರಾ ವಿಸಯವಿರತ್ತಾ ತಾವೋಧಣಾ ಧೀರಾ |
ಸೀಲಸಲಿಲೇಣ ಸ್ಥಾದಾ ತೇ ಸಿದ್ಧಾಲಯಸುಹಂ ಜಂತಿ || ೩೮ ||

ಜಿನವಚನಗೃಹೀತಸಾರಾ ವಿಷಯವಿರಕ್ತಾಃ ತಪೋಧನಾ ಧೀರಾಃ |

ಶೀಲಸಲಿಲೇನ ಸ್ಥಾತಾಃ ತೇ ಸಿದ್ಧಾಲಯಸುಖಂ ಯಾಂತಿ || ೩೮ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾರು ಜಿನವಚನಗಳಿಂದ ಸಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರಿಗೆ ತಪಸ್ಸೇ ಧನವಿದೆ ಮತ್ತು ಧೀರರಾಗಿರುವಂಥ ಮುನಿಗಳು ಶೀಲರೂಪದ ಜಲದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಿದ್ಧಾಲಯ ಎಂದರೆ ಸಿದ್ಧರಿರುವ ಸ್ಥಾನದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಜ್ಞಾನಧ್ಯಾನಯೋಗದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲ ವೀರ್ಯದಾಧೀನವಿರುವವು |

ಜಿನಶಾಸನದೊಳಗೆ ಬೋಧಿಯನು ಪಡೆಯುವರು ಸಮ್ಯುಕ್ತರ್ಶನದಿಂದ || ೩೭ ||

ಜಿನವಚನದಿಂ ಸಾರಗೃಹಿಸಿ ವಿಷಯವಿರಕ್ತಧೀರ ತಪೋಧನರು |

ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶೀಲಸಲಿಲದಿಂ ಸಿದ್ಧಾಲಯದ ಸುಖಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುವರು || ೩೮ ||

